

6 Naturalisatie: van vijf naar zeven jaar?

*Mr. H. de Voer*¹

Onlangs heeft een tweede wetsvoorstel² tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap het licht gezien. Het luistert naar de naam: *Wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap ter verlenging van de termijnen voor verlening van het Nederlanderschap en enige andere wijzigingen*.³ Een wat fantasieloze titel, maar deze geeft wel de meest in het oog springende wijzigingen weer: een verlenging van de naturalisatietermijn van vijf naar zeven jaar en een termijn van drie jaar toelating en hoofdverblijf voor echtgenoten van Nederlanders. Ook wordt voorgesteld de leeftijd waarop de openbare orde toets wordt toegepast te verlagen, van zestien

naar twaalf jaar.⁴ De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2015. De VNG, ACVZ en Raad van State hebben er inmiddels over geadviseerd. De volgende stap in het wetgevingsproces is de behandeling in de Tweede Kamer.

Ik zal in deze bijdrage stilstaan bij de twee eerstgenoemde wijzigingen, omdat die voor de praktijk het meest belangrijk zijn.⁵ Daartoe zal ik per wijziging eerst schetsen hoe het onderwerp nu in de Rijkswet op het Nederlanderschap is geregeld. Vervolgens sta ik stil bij de voorgestelde wijziging, en met name bij de motivering ervan. Daarbij zal ik ingaan op het oordeel van de geraadpleegde adviseurs en mijn persoonlijke visie geven. Ik zal afsluiten met een algemene conclusie.

Na zeven jaar inburgering geborgd?

In artikel 7 RWN is de rechtsfiguur van de naturalisatie geregeld. Letterlijk staat er: *met inachtneming van de bepalingen van dit Hoofdstuk*

1 Hermie de Voer is advocaat bij Everaert Advocaten te Amsterdam.

2 In augustus 2013 is ook een wetsvoorstel openbaar gemaakt tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap ter verruiming van de mogelijkheden tot ontneming en verlies van het Nederlanderschap bij terroristische activiteiten. Het wetsvoorstel is te vinden op de website van de Rijksoverheid: www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/08/30/wijziging-rijkswet-op-het-nederlanderschap. Er is geen Kamerstuknummer bekend; wel een toelichting. De ACVZ en de Raad voor de Rechtspraak zijn om commentaar gevraagd. Op 30 oktober 2013 is door de Raad voor de Rechtspraak geadviseerd. Dit advies is gepubliceerd op www.rechtspraak.nl. Het bovenbedoelde wetsvoorstel is door De Groot en Vonk uiterst kritisch besproken in *AM&R* 2013, p. 397-400. Wat op dit moment de stand van zaken is, is niet geheel duidelijk.

3 *Kamerstukken II* 2013/14, 33852 (R2023), nr. 2.

4 De openbare orde toets zal ik hier niet bespreken. Voor kritische opmerkingen over dit voorstel, dat ook onderdeel uitmaakte van het onder het kabinet Rutte I ingediende, en door het huidige kabinet ingetrokken wetsvoorstel tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap ter aanscherping van de voorwaarden voor verkrijging en verlening van het Nederlanderschap, 33 201 (R1977), ve12000687 zie: Gerard-René de Groot, 'Terug naar af? Wijziging Rijkswet op het Nederlanderschap', *A&MR* 2012, p. 180-188, ve12001224.

5 Er is nog een aantal minder in het oog springende wijzigingen, zoals het schrappen van art. 8 lid 5 RWN en de verlenging van de beslistermijn bij optie van dertien weken naar zesentwintig weken, in art. 6 lid 3 RWN.

verlenen Wij op Voordracht van Onze Minister het Nederlandschap aan vreemdelingen die daarom verzoeken. De artikelen 8 en 9 RWN bepalen vervolgens aan welke voorwaarden moet worden voldaan om een kansrijk naturalisatieverzoek te kunnen indienen. Artikel 8 lid 1 sub c RWN stelt dat voor verlening van het Nederlandschap slechts in aanmerking komt de verzoeker die ten minste sedert *vijf jaren* (cursivering HdV) onmiddellijk voorafgaande aan het verzoek in het Europese deel van Nederland, Aruba, Curaçao, Sint Maarten of de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustasius en Saba, toelating en hoofdverblijf heeft.

De volgende wijziging is voorgesteld: vijf jaren wordt *zeven jaren* (cursivering HdV). De staatssecretaris komt in zijn onderbouwing van de noodzaak voor deze verlenging naar zeven jaar niet verder dan dat ‘thans het gevoelen is’ dat een arbitraire termijn van zeven jaar ‘noodzakelijk is teneinde nog beter te borgen’ dat iemand is ingeburgerd.⁶ Opvallend – en naar mijn mening ook merkwaardig – is dat de motivering niet verder komt dan het ‘gevoelen’ van de staatssecretaris.

Een ‘gevoelen’ kan natuurlijk niet dienen om een ingrijpende wetwijziging te motiveren. Dat vonden de drie adviesorganen ook en die zijn dan ook uiterst kritisch over de voorgestelde verlenging. De Raad van State is van mening dat de memorie van toelichting slechts een summier motivering voor het verlengen van de termijn van toelating en hoofdverblijf van de naturalisandus bevat. Het feit dat een termijn in zekere zin altijd arbitrair is ontslaat de staatssecretaris niet van de plicht om die termijn wel overtuigend te motiveren, aldus de Raad van State.⁷ Er is geen enkele aanwijzing dat de huidige termijn van vijf jaar niet voldoet. Ook de VNG stelt de noodzaak voor verlenging van de

termijn van toegang en hoofdverblijf niet te zien en mist een onderbouwing.⁸ Ze vindt de huidige drempels om te naturaliseren al hoog genoeg. Bovendien acht de VNG een verruiming van de groep niet-Nederlanders die niet volwaardig aan de maatschappij kunnen deelnemen, onwenselijk. De ACVZ merkt op dat niet is aangetoond dat de integratie van naturalisandi na vijf jaar onvoldoende zou zijn. Voor vreemdelingen in het algemeen geldt dat zij na drie jaar aan het inburgeringsvereiste van artikel 7 Wet inburgering moeten voldoen. Voor de inburgering van deze groep heeft het verlengen van de termijn van toegang en hoofdverblijf dan ook geen betekenis, aldus de ACVZ.⁹ Bovendien stelt zij, dat voor Unieburgers en andere personen waarvoor geen inburgeringseis geldt¹⁰ het verlengen van de termijn zelfs betekent, dat het moment waarop een inburgeringseis kan worden gesteld, wordt uitgesteld. Uit oogpunt van integratiebevordering acht de ACVZ dit niet zinvol. De Raad van State signaleert dat de toelichting van de staatssecretaris zich beperkt tot de opmerking dat de verlenging van de termijn van toelating en hoofdverblijf noodzakelijk wordt geacht teneinde nog beter te borgen dat iemand daadwerkelijke binding heeft met de samenleving van de landen van het Koninkrijk.¹¹ De Raad van State acht deze motivering niet voldoende en adviseert dan ook, mijns inziens terecht, van de verlenging van de termijn af te zien als “de noodzaak voor de verlen-

6 *Kamerstukken II* 2013/14, 33852 (R2023), nr. 3, p. 2, 4 en 5.

7 *Kamerstukken II* 2013/14, 33852 (R2023), nr. 4, p. 2.

8 VNG, Brief van 30 mei 2013 betreffende de consultatie voorstel van Rijkswet inzake de verlenging van de naturalisatietermijn, kenmerk BAWI/U201300758.

9 ACVZ, Brief van 23 mei 2013 betreffende Advies voorstel van Rijkswet inzake de verlenging van naturalisatietermijnen en de uitbreiding van de openbare ordetoets voor minderjarigen, kenmerk ACVZ/ADV/2013/010.

10 Zie art. 3 lid 1 onder a Wet inburgering jo artikel 2.1 Besluit inburgering. Het gaat in de praktijk vooral om vreemdelingen die voor arbeid in loondienst, als kennis-migrant of als zelfstandig ondernemer naar Nederland komen.

11 *Kamerstukken II* 2013/14, 33852 (R2023), nr. 3, p. 4.

ging van de termijn van toegang en hoofdverblijf niet dragend kan worden gemotiveerd”.¹²

Anders dan de door de staatssecretaris genoemde termijn van zeven jaar, is de huidige termijn van vijf jaar bepaald niet arbitrair: op grond van Richtlijn 2003/109 komen derdelanders na vijf jaar verblijf in een lidstaat onder voorwaarden in aanmerking voor de status van langdurig ingezetene. Voor die termijn is gekozen, omdat men van oudsher in tal van lidstaten, waaronder Nederland, na vijf jaar verblijf een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd kon krijgen. In Nederland kan men na ommekomst van vijf jaar, indien niet wordt voldaan aan bepaalde voorwaarden voor het verkrijgen van de status van langdurig ingezetene, nog steeds ‘op nationale gronden’ een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd krijgen. Om voor die status in aanmerking te komen dient aan dezelfde inburgeringsvoorwaarden te worden voldaan als voor naturalisatie. Ook Unieburgers hebben na vijf jaar aanspraak op een verblijfskaart als langdurig ingezetene, al noemt men dat ‘duurzaam verblijf’. Om te naturaliseren dienen ook Unieburgers overigens aan de daarvoor geldende inburgeringseisen te voldoen. Het spreekt toch eigenlijk voor zich dat integratie voor deze groep mensen niet wordt bevorderd door integratie eisen nog eens met twee jaar uit te stellen.

Bovendien heeft de Nederlandse samenleving er niets aan om een grotere groep burgers te creëren die langer buiten de samenleving staat, althans daar niet volwaardig in participeert. Dit is niet alleen de mening van de VNG, maar ook van, bijvoorbeeld, oud-minister van Justitie, Ernst Hirsch Ballin. In een interview in *De Groene Amsterdammer* verwoordde hij het zo: “Het recht, in Nederland en daarbuiten, maakt onderscheid tussen de eigen staatsburgers en ‘vreemdelingen’. Vreemdelingen kunnen maat-

schappelijk, cultureel of economisch zijn ingeburgerd, ze zijn geen staatsburgers en hebben dus niet of in beperkte mate de aan de nationaliteit gebonden burgerrechten. Burgerrechten zijn de aan de staatsburgers gewaarborgde fundamentele rechten die hen in staat stellen actief en volledig aan het openbare leven van hun land deel te nemen. Als mensen langdurig deel uitmaken van een samenleving, maar desalniettemin juridisch nog worden uitgesloten, dan schort er iets aan die samenleving. Dan wordt er niet voldoende gebruik gemaakt van de wederkerigheid van het menselijk samenleven, van wat die anderen kunnen inbrengen”, aldus Hirsch Balling, vorig jaar.¹³ Maar ook al tijdens de onderhandelingen over het wetsvoorstel dat uiteindelijk leidde tot de Rijkswet op het Nederlanderschap 1985 werd deze gedachte onderschreven door de toenmalige regering; onder meer naar aanleiding van de zogenoemde ‘minderhedennota’,¹⁴ waarin werd gesteld “dat het ook vanuit de samenleving als geheel de voorkeur verdient dat zo weinig mogelijk personen die permanent in Nederland zullen wonen de status van vreemdeling behouden”. Derhalve, zo meenden zij, zal het naturalisatiebeleid – gegeven het restrictieve Nederlandse toelatingsbeleid – ruimhartig dienen te zijn.¹⁵ Het Nederlandse toelatingsbeleid is onverminderd restrictief. Dient het naturalisatiebeleid dan niet onverminderd ruimhartig te blijven?

Daar komt nog iets bij: uit onderzoek¹⁶ blijkt dat veertien¹⁷ van de 28 lidstaten van de Unie een

12 *Kamerstukken II* 2013/14, 33852 (R2023), nr. 4, p. 2-3.

13 Ernst Hirsch Ballin in *De Groene Amsterdammer*, 23 mei 2013, p. 32-37.

14 WRR-advies Etnische Minderheden: www.wrr.nl/publicaties/publicatie/article/naar-een-algemeen-etnisch-minderheidsbeleid/.

15 *Kamerstukken II* 1983/84, 16947 (R1181), nr. 10, p. 5.

16 Zie www.eudo-citizenship.eu.

17 Naast Nederland zijn dat: België, Bulgarije, Cyprus, Finland, Frankrijk, Ierland, Kroatië, Letland, Malta, Tsjechoë, het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

termijn van vijf jaar of minder¹⁸ stellen als voorwaarde voor naturalisatie. Griekenland en Luxemburg stellen die termijn op zeven jaar. In de overige landen is de termijn acht, negen of tien jaar. De klassieke migratielanden met populairere nationaliteiten hanteren termijnen van vier tot vijf jaar voor naturalisatie: De Verenigde Staten en Nieuw Zeeland, (vijf jaar) Canada (vier jaar) en Australië (vier jaar). Kortom: dat de termijnen voor toelating en hoofdverblijf op vijf jaar staan is niet arbitrair, althans veel en veel minder dan de zeven jaar op basis van een gevoelen van de staatssecretaris.

Einde aan naturalisatie in het buitenland

Artikel 8 lid 2 RWN stelt nu: “*Het eerste lid onder c (vijf jaar toelating en hoofdverblijf vereist voor naturalisatie; HvD), geldt niet met betrekking tot de verzoeker die (...) sedert tenminste drie jaren de echtgenoot is van en samenwoont met een Nederlander (...).*” In combinatie met artikel 9 lid 1 onder c RWN, waarin is gesteld dat het verzoek om naturalisatie wordt afgewezen als de verzoeker zijn hoofdverblijf heeft in het land waarvan hij onderdaan is, is zo geregeld dat echtgenoten van Nederlanders kunnen naturaliseren terwijl zij in het buitenland wonen, mits zij niet wonen in het land van hun nationaliteit.

Het wetsvoorstel wil artikel 8 lid 2 RWN als volgt herschrijven: de termijn, bedoeld in het eerste lid, onder c, wordt op drie jaren gesteld voor de verzoeker die sedert tenminste drie jaren de echtgenoot is van en samenwoont met een Nederlander. Kortom: je moet drie jaren in Nederland met je echtgenoot samenwonen – en dus toelating en hoofdverblijf hebben – om te kunnen naturaliseren. Exit naturalisatie in het buitenland dus. Nu is het dus nog zo, dat de buitenlandse echtgenoot van een Nederlander na drie jaar huwelijk en aantoonbaar drie jaar

samenwoning vanuit het buitenland kan naturaliseren¹⁹. Dit kan door een naturalisatieverzoek in te dienen bij de dichtstbijzijnde Nederlandse vertegenwoordiging. De buitenlandse echtgenoot mag dit alleen niet doen vanuit het land waarvan hij de nationaliteit bezit. Voor de naturalisatieprocedure in het buitenland gelden exact dezelfde voorwaarden als voor naturalisatie in Nederland. Zo mag geen bezwaar bestaan tegen het verblijf voor onbepaalde tijd van de naturalisandus. Voor in Nederland wonende naturalisandi betekent dit het beschikken over een verblijfsvergunning voor een niet-tijdelijk doel; voor naturalisandi in het buitenland wordt beoordeeld of zij voor een dergelijke vergunning in aanmerking zouden komen indien zij deze zouden aanvragen (de fictieve toets ten aanzien van de verblijfsvergunning).²⁰ Ook moeten zij slagen voor het inburgeringsexamen en een naturalisatieceremonie bijwonen.

Deze wijziging wordt volgens de memorie van toelichting voorgesteld met het oog op “de borging van een reële band met de Nederlandse samenleving of een van de andere samenlevingen van het Koninkrijk”.²¹ Voor een termijn van drie jaar is gekozen omdat het Europees Verdrag

18 In Polen bijvoorbeeld, is naturalisatie na drie jaar mogelijk.

19 Bovendien telt huwelijk en samenwoning buiten het koninkrijk nu nog mee voor de termijn van drie jaar. Als je al tien jaar bent gehuwd en samenwoont met dezelfde Nederlander kun je direct na binnenkomst in Nederland naturaliseren.

20 Zie bijvoorbeeld een recente uitspraak van de Rechtbank Den Haag, van 24 december 2013 (SGR 13/7767, n.g.) waarin de rechtbank oordeelt dat niet wordt voldaan aan de fictieve toets omdat de vreemdeling weliswaar fictief in aanmerking zou komen voor een kennismigrantenvergunning maar de IND zich op het standpunt stelt dat als er sprake is van huwelijk met een Nederlander de fictieve toets altijd inhoudt dat aan de voorwaarden voor een verblijfsvergunning voor gezinshereniging bij Nederlandse echtgenoot dient te worden voldaan.

21 *Kamerstukken II* 2013/14, 33852 (R2023), nr. 3, p. 3.

inzake Nationaliteit²² verplicht tot het vergemakkelijken van naturalisatie van echtgenoten van Nederlanders en omdat de termijn van drie jaar toelating en hoofdverblijf ook geldt voor diegenen die binnen het Koninkrijk ongetrouwd met een Nederlander in een duurzame relatie samenleven.²³ De VNG noch de Raad van State staat bij deze wijziging stil, maar de ACVZ wel: ze acht deze verzwaaring op zichzelf verdedigbaar gelet op het beoogde doel van een betere integratie, en omdat het verschil in rechtspositie tussen gehuwden en duurzaam ongetrouwd samenwonenden door deze neerwaartse gelijkstelling wordt opgeheven. Wel stelt de ACVZ dat concreter moet worden gemotiveerd waarom het nodig is meer beperkingen op te leggen aan Nederlanders die met hun gezin in eigen land willen wonen.²⁴ Overigens is het wel zo dat de buitenlandse echtgenoot eerst met succes zijn of haar naturalisatieprocedure in het buitenland moet hebben doorlopen en dus aan de hierboven vermelde voorwaarden moet voldoen voordat het compleet Nederlandse gezin naar Nederland kan komen.

Het gevolg van deze voorgestelde wijziging is dat naturalisatie in het buitenland niet langer mogelijk zal zijn! Naturalisatie in het 'eigen' land van de buitenlandse echtgenoot was al niet mogelijk, en door deze wijziging zal ook naturalisatie in een ander buitenland niet meer mogelijk zijn. De achtergrond van de regeling dat niet genaturaliseerd kan worden in het land van de nationaliteit van de buitenlandse echtgenoot wordt duidelijk uit de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel dat leidde tot

22 6 november 1997, *Trb.* 1998, 10; Inwerkingtreding voor Nederland: 1 juli 2001, *Trb.* 2001, 40 (www.wetten.overheid.nl/BWBV0001475/geldigheidsdatum_16-02-2014/informatie).

23 *Kamerstukken II* 2013/14, 33852 (R2023), nr. 3, p. 3-4.

24 ACVZ, Brief van 23 mei 2013 betreffende Advies voorstel van Rijkswet inzake de verlenging van naturalisatietermijnen en de uitbreiding van de openbare ordetoets voor minderjarigen, kenmerk ACVZ/ADV/2013/010, p. 3.

de Rijkswet op het Nederlandschap van 1985 – en laat zich ook eenvoudig raden: het is niet de bedoeling dat de echtgenoot van een Nederlander die zich “voorgoed in een ander land heeft gevestigd op een simpele makkelijke manier Nederlander kan worden, terwijl er geen enkele effectieve band met Nederland is, en wellicht niet eens het plan bestaat om ooit als gezin naar Nederland te komen of wil om terug te keren”²⁵. Maar: het was juist de bedoeling van achtereenvolgende regeringen om het echtgenoten van Nederlanders in den vreemde gemakkelijker te maken om met hun gezin naar Nederland (terug) te komen, en inburgering werd tijdens de behandeling van het wetsvoorstel van 1985 zelfs als uitgangspunt voor naturalisatie gekozen.²⁶ Dit uitgangspunt van inburgering, samen met het Verdrag van New York van 20 februari 1957 betreffende de nationaliteit van de gehuwde vrouw²⁷, dat gelijkstelling tussen man en vrouw in het nationaliteitsrecht beoogde, lag ten grondslag aan de mogelijkheid om als echtgenoot van een Nederlander in het buitenland te naturaliseren. Waarom deze moderne uitgangspunten anno 2014 niet meer van toepassing zouden zijn is mij persoonlijk een raadsel. Het verdient uiteraard lof dat de rechtspositie van gehuwden en duurzaam ongetrouwd samenwonenden wordt gelijkgesteld, zoals de ACVZ ook aangeeft, maar ik vind het teleurstellend dat de situatie van gehuwde Nederlanders hierdoor verslechtert. De staatssecretaris had er ook voor kunnen kiezen om de rechtspositie van gehuwden en ongetrouwen op dit punt gelijk te stellen door naturalisatie in het buitenland ook mogelijk te maken voor ongetrouwen die duurzaam samenleven. Het behalen van het inburgerings-examen is evenzeer een eis voor naturalisatie in

25 *Kamerstukken II* 1982/83, 16947 (R1181), nr. 7, p. 4 en *Kamerstukken II* 1982/83, 16947 (R1181), nr. 11, p. 3.

26 *Kamerstukken II* 1981/82, 19647 (R1181), nrs. 1-2 en *Kamerstukken II* 1981/82, 16947 (R1181), nr. 7, p. 3, 13 en 14.

27 *Trb.* 1965, 2181.

Nederland als in het buitenland. De inburgering zal in Nederland gewoon worden voortgezet.

Naar de verdere motivering om naturalisatie in het buitenland voor echtgenoten van Nederlanders onmogelijk te maken valt alleen maar te gissen. Het zal ongetwijfeld vooral te maken hebben met het huidige gevoel van de staatssecretaris. Nederlandse expats in den vreemde zullen zeer zeker niet blij zijn met deze wijziging. Als zij er door komt, dan zal de Nederlander eerst in Nederland een vaste baan moeten hebben, met voldoende inkomen, voordat een aanvraag om de toelating van de echtgenoot kan worden ingediend. Bovendien moet deze dan een inburgeringsexamen in het buitenland behalen – dat examen is overigens veel eenvoudiger dan de ‘naturalisatietoets’, waardoor ook dit onderdeel van het wetsvoorstel de integratie voor derdelander-echtgenoten eigenlijk eerder vertraagt dan bevordert.

Optie voor vijftien jaar in Nederland verblijvende echtgenoten geschrapt?

En wordt artikel 6 lid 1 sub g RWN nu wel of niet geschrapt? Dit artikel regelt dat echtgenoten van Nederlanders, die langer dan vijftien jaar in Nederland verblijven, kunnen opteren voor het Nederlanderschap. Er staat: “*Na het afleggen van een daartoe strekkende schriftelijke verklaring verkrijgt door een bevestiging (...) het Nederlanderschap de vreemdeling die gedurende tenminste drie jaren de echtgenoot is van een Nederlander en gedurende een onafgebroken periode van tenminste vijftien jaren toelating en hoofdverblijf heeft in het Europese deel van Nederland, Aruba, Curaçao, Sint Maarten of de openbare lichamen van Bonaire Sint Eustasius en Saba.*” In het wetsvoorstel wordt niet voorgesteld om dit subonderdeel te schrappen. Toch stond dit vermeld in het persbericht waarmee voor het eerst ruchtbaarheid aan het voorstel werd gegeven: “Het voorstel beoogt de termijnen voor naturalisatie te verlengen. Daarnaast

worden twee categorieën optanten geschrapt, omdat deze het Nederlands onvoldoende beheersen. Tot slot wordt een openbare orde toets voor 12-16 jarigen ingevoerd.”²⁸ De ACVZ adviseert positief op dit punt van het wetsvoorstel, uit het oogpunt van bevordering van integratie voor deze groep optiegerechtigden. De ACVZ voert hierbij aan dat het van belang is dat de optiemogelijkheid voor mensen van 65 jaar en ouder wel blijft bestaan.²⁹ De VNG en de Raad van State adviseren niet op dit punt. Is het veilig te veronderstellen dat dit onderdeel van het wetsvoorstel ergens tussen augustus 2013 en de recente publicatie is gesneuveld? Dat vind ik op zijn minst opvallend, nu dit het enige onderdeel is waarvan de meerwaarde ten aanzien van inburgering door de ACVZ duidelijk wordt gezien.

Conclusie

Als u het mij vraagt lijkt dit wetsvoorstel haastig en weinig doordacht. Het is op zijn minst te summier gemotiveerd en wellicht daarom op punten niet goed te begrijpen. Op dit moment zijn twee voorstellen tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap aanhangig. Van het eerste is de stand van zaken onduidelijk en van het tweede, hier besproken voorstel, is op punten niet helemaal duidelijk wat precies wordt gewijzigd. Wat ook opvalt, is dat er, na de invoering van de optiemogelijkheid voor zogenaamde latente Nederlanders³⁰ in oktober 2010, eigenlijk enkel wetsvoorstellen zijn inge-

28 www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/wetsvoorstellen/2013/09/24/wijz-rwn-ivm-verlenging-van-de-naturalisatietermijnen.

29 ACVZ, Brief van 23 mei 2013 betreffende Advies voorstel van Rijkswet inzake de verlenging van naturalisatietermijnen en de uitbreiding van de openbare ordetoets voor minderjarigen, kenmerk ACVZ/ADV/2013/010, p. 3.

30 ‘Latente Nederlanders’ zijn kinderen met een Nederlandse moeder en een buitenlandse vader, die zijn geboren voor 1 januari 1985. Zij kunnen sinds 1 oktober 2010 opteren op grond van artikel 6 lid 1 sub 1 RWN 2003.

diend die slecht vielen bij zowel de adviesorganen van de regering, deskundigen en ook in de praktijk³¹. Ik vind het teleurstellend dat de regering zich op het terrein van nationaliteitsreggeving de laatste jaren kennelijk toch weinig gelegen laat liggen aan de visie van deze adviesorganen en deskundigen. Als de staatssecretaris er vertrouwen in kan hebben dat de integratie- en inburgeringseisen voldoende worden gewaarborgd in onze immigratie- en inburgeringswetgeving, en hij er ook van is doordrongen, dat bij een restrictief toelatingsbeleid een ruimhartig naturalisatiebeleid past, dan zou de Rijkswet op het Nederlanderschap zoveel moderner kunnen zijn. Het verlengen van de termijnen van toelating en hoofdverblijf, en het einde van naturalisatie in het buitenland zie ik persoonlijk als een achteruitgang in onze nationaliteitswetgeving, terwijl we juist vooruit zouden moeten willen in deze steeds meer globaliserende wereld, waarin internationaal samengestelde gezinnen meer en meer regel zijn in plaats van uitzondering.

31 Zie bijvoorbeeld het kritische artikel van Gerard-René de Groot over wetsvoorstel 33 201 (R 1977): 'Wijzigingsvoorstel Rijkswet op het Nederlanderschap: Terug naar af', *A&MR* 2012, nr. 4, p. 180-188. Zie ook het advies van de Raad van State bij dat wetsvoorstel: 19 januari 2012, 2012-0000142488, W04.11.0397/1/K.